

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**GENEL KURUL
KARAR****EMRAH YAYLA BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2017/38732

Karar Tarihi : 6/2/2020

Başkan : Zühtü ARSLAN
Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN
Başkanvekili : Recep KÖMÜRCÜ
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Burhan ÜSTÜN
Engin YILDIRIM
Hicabi DURSUN
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Selahaddin MENTEŞ
Raportörler : Akif YILDIRIM
Zehra GAYRETLİ
Başvurucu : Emrah YAYLA

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, infaz hâkimliğince yapılan incelemede şikayette bulunanın duruşmada hazır bulunma talebi reddedilerek ses ve görüntü aktarımı suretiyle duruşmaya katılımının sağlanmaya çalışılması nedeniyle duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 4/12/2017 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

8. Birinci Bölüm tarafından 29/1/2020 tarihinde yapılan toplantıda, niteliği itibarıyla Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden başvurunun Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

10. 1981 doğumlu olan başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçu ile başka suçlardan aldığı cezaların infazı kapsamında Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (İnfaz Kurumu) hükümlü olarak bulunmaktadır.

11. Olayların geçtiği tarihte başvurucu, İnfaz Kurumunun C Blok 14 numaralı odasında kalmaktadır.

12. İnfaz Kurumunda 7/5/2017 tarihinde hükümlü ve tutukluların akşam sayımı yapıldıktan sonra C Blok 14 ve 16 numaralı oda kapıları ile bahçe kapılarının kapatıldığı sırada başvurusunun da aralarında bulunduğu bazı hükümlülerin kapıların erken kapatılmasını protesto etmek amacıyla oturma eylemi yaptığı iddia edilmiştir.

13. Başvurusunun oturma eylemine katıldığı, odasına girmek istemediği ve infaz koruma memurlarına direnerek slogan attığı iddiaları nedeniyle hakkında disiplin soruşturması başlatılmıştır.

14. 7/5/2017 tarihli Olay Tutanağına göre anılan tarihte saat 19.40 civarında C Blok'ta sayım yapıldığı sırada başvurusunun da aralarında bulunduğu DHKP-C terör örgütüyle bağlantılı suçlardan mahkûm oldukları ifade edilen hükümlülerin oda bahçelerinde oturma eylemi yapmaları ve odalarına girmek istememeleri üzerine vardiya görevlisi infaz koruma memurlarının kendilerine direnen hükümlülere zor kullandıkları ve hükümlülerin odalarına girmelerinin bu şekilde sağlandığı anlaşılmaktadır.

15. Başvurucu, oturma eylemine katılan ve haklarında disiplin soruşturması başlatılan diğer hükümlüler ile birlikte 10/5/2017 tarihinde ortak yazılı bir savunma hazırlayarak İnfaz Kurumu Müdürlüğü Disiplin Kurulu Başkanlığına (Disiplin Kurulu) sunmuştur. Başvurucu yazılı savunmasında özetle havalandırmaya hakkına ilişkin mevzuatın infaz koruma memurlarınca hatalı uygulandığını, bahçe kapılarının saat 08.00'de açılıp hava karardığında kapatılması gerekirken kapıların geç açılıp erken kapatıldığını, bu hususla ilgili olarak defalarca şikâyette bulunmalarına rağmen durumun değişmediğini, bu nedenle oturma eylemi yaptıklarını, eylemi sonlandırmak isteyen infaz koruma memurlarının ise kendilerine işkence yaptıklarını ileri sürmüştür.

16. Başvurucu yazılı savunmasında, havalandırma mevzuatının hatalı uygulandığı iddiasını kanıtlamak üzere son bir aya ilişkin kamera görüntülerinin izlenmesi talebinde de bulunmuştur.

17. Olayla ilgili ifadesine başvuru infaz koruma memuru A.Ş. 10/5/2017 tarihli ifadesinde özetle olay tarihinde vardiya başmemuru olarak görev yapmakta olduğunu, bahçe kapılarının erken kapatıldığını iddia ederek bu durumu protesto etmek amacıyla oturma eylemi başlatan hükümlüleri eyleme son vermeleri hususunda birkaç kez uyardıklarını, uyarılara rağmen eylemin sonlandırılmaması hâlinde yasal sınırlar çerçevesinde zor kullanılacağını bildirildiklerini, eylemin devam etmesi ve slogan atılması üzerine başvuru memurunun da aralarında bulunduğu hükümlülerin zorla odalarına alındığını ifade etmiştir. İfadesine başvuru diğer infaz koruma memurları da benzer yönde beyanda bulunmuşlardır.

18. Disiplin Kurulu 11/5/2017 tarihinde; başvuru memurunun oturma eylemi yaparak direnişte bulunduğu, sayıma engel olduğu ve slogan attığı gerekçesiyle gereksiz yere marş söyleme veya slogan atma disiplin suçundan 1 ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası, sayım yapılmasına karşı çıkma disiplin suçundan ise 5 gün hücreye koyma cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir.

19. Başvurucu, anılan karara karşı Kırıkkale İnfaz Hâkimliğine (Hâkimlik) şikâyet başvurusunda bulunmuştur. Hâkimlik tarafından yazılan 19/9/2017 tarihli müzekkereyle; şikâyetin duruşmalı olarak inceleneceği, başvuru memurunun duruşma tarihi olan 10/10/2017 tarihinde saat 14.00'te Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) odasında hazır bulundurulurken Disiplin Kurulu kararı ile ilgili savunmasını vekâletnamesini ibraz etmesi suretiyle avukatı ile birlikte veya avukatı aracılığıyla yapabileceği başvurucuya bildirilmiştir. Müzekkerede ayrıca disiplin soruşturması aşamasında ifadesine başvuru A.Ş.'nin duruşmada tanık olarak dinleneceği hususunun A.Ş.'ye bildirilmesi ve tanığın duruşma tarihinde hazır edilmesi de istenmiştir.

20. Başvuru dosyasında anılan müzekkerenin İnfaz Kurumu idaresince başvurucuya tebliğ edildiğine dair herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanmamıştır.

21. 10/10/2017 tarihli duruşmada SEGBİS odasında hazır bulundurulan başvuru; İnfaz Kurumunda işkence gördüğünü, işkence ile ilgili olarak suç duyurusunda bulunduğunu, baskı altında tutulduğu bir ortamda savunma yapamayacağını belirterek mahkeme huzurunda avukatı eşliğinde savunma yapmak istediğini beyan etmiştir. Hâkimlik, duruşmanın SEGBİS aracılığı ile yapılmasının ceza muhakemesi ilkelerinden yüz yüzelik ilkesine uygun olduğunu, bu yönde Anayasa Mahkemesi kararları bulunduğunu ve SEGBİS ile yapılan duruşmanın duruşma salonundakinden farklı olmadığını bildirmiştir.

22. Başvuru memurunun duruşma salonunda bulunma talebi Hâkimlikçe reddedilerek duruşmaya SEGBİS ile devam edilmesi üzerine başvuru memuru bunu kabul etmediğini, savunma hakkının engellendiğini ifade etmiştir.

23. Duruşma tutanağından, başvuru memurunun "*Savunma hakkımız engellenemez*" şeklinde slogan atması üzerine incelemenin bitirileceğinin bildirildiği ve başvurucuya son sözünün sorulduğu, başvuru memurunun "*Protesto ediyorum*" şeklinde cevap vermesini müteakip başka bir işlem yapılmaksızın incelemenin bitirildiği ve hükmün açıklandığı anlaşılmaktadır.

24. Hâkimliğin 10/10/2017 tarihli kararı ile başvuruçunun Disiplin Kurulu kararına yaptığı itiraz reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde; 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun uyarınca hükümlü ve tutuklulara uygulanan disiplin cezalarına karşı yapılan şikâyet ve itirazların incelenmesinde duruşma açılması zorunluluğunun bulunmadığı belirtilmiş, buna rağmen başvuruçunun meramının tam olarak anlaşılabilmesi için duruşma açılmasına karar verilmiş ise de başvuruçunun açıklama yapmaktan kaçındığı ifade edilmiştir. Hâkimlik; İnfaz Kurumu görevlilerince düzenlenen tutanak, tanık beyanı ve tüm dosya kapsamına atıfta bulunarak başvuruçuya uygulanan disiplin cezalarının hukuka uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır.

25. Başvuruçuru 6/11/2017 tarihli dilekçesi ile duruşma salonunda bizzat hazır bulunarak ifade vermek istediği hâlde SEGBİS ile duruşmaya katılmaya zorlandığını, duruşma salonunda savunma yapma hakkının kullanılmadığını, tanıklara soru sormadığını belirterek karara itiraz etmiştir.

26. Kırkkale 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 15/11/2017 tarihli kararıyla "*Ceza İnfaz Kurumunda uyulması gerekli düzene aykırı davranışın yaptırımının olması gerektiği, cezanın niteliğinin ve süresinin makul ve orantılı olduğu vicdani kanaatine [varıldığı]*" belirtilerek başvuruçunun itirazı reddedilmiştir.

27. Nihai karar 21/11/2017 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvuruçuru 4/12/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

28. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun "*İnfaz hâkimliklerinin görevleri*" kenar başlıklı 4. maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi şöyledir:

"Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak."

29. 4675 sayılı Kanun'un "*İnfaz hâkimliğince şikâyet üzerine verilen kararlar*" kenar başlıklı 6. maddesi şöyledir:

"Şikâyet başvurusu, 5 inci maddede yazılı sürenin geçmesinden sonra veya infaz hâkimliğinin görev ve yetki alanı dışında kalan bir işlem veya faaliyete karşı ya da başvuru hakkı olmayan kimselerce yapılmışsa infaz hâkimi, başvuru dilekçesini esasa girmeden reddeder; şikâyet başvurusu başka bir yargı merciinin görevi içerisinde ise o mercie gönderir."

Şikâyet başvurusu üzerine infaz hâkimi, duruşma yapmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde karar verir; ancak, gerek gördüğünde karar vermeden önce şikâyet konusu işlem veya faaliyet hakkında resen araştırma yapabilir ve ilgililerden bilgi ve belge isteyebilir; ayrıca ceza infaz kurumu ve tutukevi ile ilgili Cumhuriyet savcısının da yazılı görüşünü alır. (Ek cümle: 22/7/2010-6008 S.K/5.md.) Disiplin cezasına karşı yapılan şikâyet üzerine infaz hâkimi, hükümlü veya tutuklunun savunmasını aldıktan ve talep edilen diğer delilleri toplayıp değerlendirdikten sonra kararını verir. (Ek cümle: 22/7/2010-6008 S.K/5.md.) Hükümlü veya tutuklu, savunmasını, hazır bulunmak ve vekaletnamesini ibraz

etmek koşuluyla avukatıyla birlikte veya avukatı aracılığıyla yapabilir. (Ek cümle: 22/7/2010-6008 S.K/5.md.) İnfaz hâkimi gerekli görmesi durumunda hükümlü veya tutuklunun savunmasını ceza infaz kurumunda da alabilir.

İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir.

İnfaz hâkimi, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4/4/1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre inceleme ve işlemlerini yürütür ve kararını verir.

İnfaz hâkiminin kararlarına karşı şikayetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren bir hafta içinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre acele itiraz yoluna gidilebilir.

İtiraz, infaz hâkimliğinin kurulduğu yer ağır ceza mahkemesine ... yapılır. İnfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılamaz."

30. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 196. maddesinin (4) numaralı fıkrası "Yukarıdaki fıkralar içeriğine göre sanığın aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle sorgusunun yapılabilmesi olanağının varlığı hâlinde bu yöntem uygulanarak sorgu yapılır." şeklinde iken 15/8/2017 tarihli ve 694 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) 147. maddesi ile "Hâkim veya mahkemenin zorunlu gördüğü durumlarda, aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle yurt içinde bulunan sanığın sorgusu yapılabilir veya duruşmalara katılmasına karar verilebilir." şeklinde değiştirilmiştir. Bu KHK hükmü 1/2/2018 tarihli ve 7078 sayılı Kanun'un 142. maddesi ile aynen kabul edilmiştir.

31. 5275 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar ziyaretçi görüşüne çıkarılmamasıdır.

2) Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

a) Sayım yapılmasına karşı çıkmak,

...

c) Sevke, nakle veya bunlarla ilgili olarak alınacak tedbirlere karşı çıkmak."

32. 20/9/2011 tarihli ve 28060 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmelik'in (Yönetmelik) "Ceza infaz kurumunda bulunanlar" kenar başlıklı 14. maddesi şöyledir:

" (1) Teknik altyapının hazır olması durumunda ceza infaz kurumunda bulunan kişi SEGBİS ile dinlenebileceği gibi, SEGBİS üzerinden duruşmalara da katılabilir.

(2) Talep eden makam, dinleme yapacağı kişinin kimlik bilgilerini, dinleme zamanını ve dinleme için yapılması gereken hazırlıkları ilgili ceza infaz kurumu yönetimine bildirir.

(3) İlgili ceza infaz kurumu görevlisi, ikinci fıkrada belirtilen talimatlar doğrultusunda, dinlenecek kişiyi, dinleme odasında hazır eder.

(4) Talep eden makam ayrıca belirtmediği sürece, dinlenecek kişinin dinleme talebinde belirtilen kişi olduğuna dair bir tutanak, ceza infaz kurumu görevlisince düzenlenir ve imzalanır."

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

33. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir."

2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

34. Duruşmada hazır bulunma hakkı Sözleşme'de açıkça düzenlenmemiş olmasına rağmen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarıyla, yargılamaya etkili katılım hakkaniyete uygun yargılanma hakkının bir parçası olarak kabul edilmektedir (*Colozza/İtalya*, B. No: 9024/80, 12/2/1985).

35. AİHM, ceza infaz kurumunda tutuklu olarak bulunmakta olan başvuruçuların hukuk mahkemelerinde açtıkları davaların duruşmalarına götürülmeyerek duruşma salonunda hazır bulundurulmamalarının adil yargılanma hakkını ihlal ettiği şikâyetini incelediği *Yevdokimov ve diğerleri/Rusya* (B. No: 27236/05,44223/05..., 16/2/2016) kararında ihlal sonucuna ulaşmıştır.

36. Anılan karara konu olayda, haklarında devam etmekte olan ceza kovuşturması kapsamında ceza infaz kurumunda tutuklu olarak bulunan başvuruçular tutuklama sırasında üçüncü kişilerin hakaretine maruz kalmaları, gözaltı koşullarının kötü olması ve haksız gözaltı işlemleri gibi nedenlerle bazı kamu görevlileri hakkında şikâyette bulunmuş, hukuk mahkemeleri önünde tazminat davaları açmışlardır. Başvuruçular, iddialarının inceleneceği bu davalarda bizzat duruşma salonunda hazır bulunarak duruşmalara katılmak istediklerine ilişkin taleplerini hukuk mahkemelerine ilettikleri hâlde duruşmalarda hazır bulundurulmamışlardır. Hukuk mahkemelerince, ceza infaz kurumundaki tutuklu veya hükümlülerin tarafı oldukları hukuk davalarına bizzat katılabilmeleri için ceza infaz kurumundan duruşma salonuna transfer edilmelerine imkân sağlayan herhangi bir mevzuat hükmü bulunmaması gerekçe gösterilerek başvuruçuların duruşmada hazır bulunma talepleri reddedilmiştir. Başvuruçular duruşmada hazır bulundurulmamaları nedeniyle davanın karşı tarafınca sözlü olarak sunulan deliller hakkında bilgi sahibi olamadıklarını ve bunlara karşı kendi delillerini sunma hususunda dezavantajlı konuma düşürüldüklerini iddia etmişlerdir (*Yevdokimov ve diğerleri*, §§ 4-20).

37. AİHM, *Yevdokimov ve diğerleri* kararında başvuruçuların iddialarının kabul edilebilir olduğuna karar verdikten sonra esasa ilişkin olarak yaptığı değerlendirmede Sözleşme'nin 6. maddesinin hukuk mahkemelerinde görülen duruşmalarda bizzat hazır bulunma hakkını açıkça garanti etmediğini, ancak bundan daha genel olarak kişiye davasını

mahkemede etkili bir şekilde sunma ve silahların eşitliği ilkesine uygun olarak iddialarını ileri sürme olanağı tanınması gerekliliğini garanti ettiğini hatırlatmıştır (*Steel ve Morris/Birleşik Krallık*, B. No: 68416/01, 15/2/2005 §§ 59, 60). AİHM medeni hak ve yükümlülüğe ilişkin davalarda adil yargılanma koşullarını yerine getirme yükümlülüğünün ulusal makamlara ait olduğunu ifade etmiştir (*Dombo Beheer B.V./Hollanda*, B. No: 14448/88, 27/10/1993, § 33).

38. AİHM, *Yevdokimov ve diğerleri/Rusya* kararında duruşmaya katılma veya duruşmada temsil edilme haklarının 6. maddenin birinci fıkrasında belirtilen hakkaniyete uygun yargılanma ilkesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. AİHM bir hukuk davasının tarafı olan başvuruçunun davanın diğer tarafınca ileri sürülen kanıtlar hakkında bilgi sahibi olup olmadığı veya yorum yapıp yapmadığı, davanın karşı tarafına nazaran dezavantajlı konuma düşürülmeden davanın yürütülmesinde makul bir fırsata sahip olup olmadığı hususlarını incelemekle görevli olduğunu ifade etmiştir (*Yevdokimov ve diğerleri/Rusya*, § 22).

39. AİHM ceza infaz kurumunda bulunan tutuklu ya da hükümlülerin ceza infaz kurumundan duruşma salonuna transfer edilmelerindeki zorlukları dikkate aldığı belirtmiştir. Böyle durumlarda kişinin duruşmada bizzat hazır bulunması yerine vekille temsil edilmesi silahların eşitliği ilkesine uygun olabilir. Ancak davacının duruşmaya bizzat katılması, davanın konusunun davacının karakteri ve yaşam şekliyle doğrudan ilgili olduğu ya da kişinin mevcut ve daha önceki davranışlarının verilecek kararı etkileme ihtimali bulunduğu durumlarda Sözleşme'nin 6. maddesinin gereklerinden biri olarak kabul edilmelidir (*Yevdokimov ve diğerleri/Rusya*, §§ 24, 25).

40. AİHM davacının kişisel katılımının gerekli olduğu medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluklarda ceza infaz kurumundan duruşma salonuna getirilemeyen davacının video konferans bağlantısı kurulmak suretiyle duruşmaya katılımının sağlanmasının yargılamanın hakkaniyete uygun olarak yürütülmesi için usule yönelik dengeleyici bir seçenek olarak değerlendirilebileceğini belirtmiştir (*Vladimir Vasilyev/Rusya*, B. No: 28370/05, 10/1/2012, § 84).

41. Video konferans uygulaması, diğer hususların yanında tutuklu veya hükümlülerin ceza infaz kurumundan duruşma salonuna transferleri nedeniyle oluşan gecikmelerin azaltılması ve yargılamaların hızlandırılması amacını taşımaktadır (*Marcello Viola/İtalya*, B. No: 45106/04, 5/1/2007, § 70). Bu nitelikteki imkânlara başvurmak bizzat duruşmada hazır bulunma hakkının amaçlarıyla çelişmemektedir. Fakat tutuklunun veya hükümlünün yargılama sürecini takip edebilmesinin, duruşmada dinlenen insanları görebilmesinin ve sarf edilen ifadelerden haberdar olabilesinin, ayrıca kendisinin de mahkeme, tamlar ve diğer ilgililer tarafından görülmesinin ve dinlenmesinin teknik engeller bulunmaksızın garanti edilmesi gerekir (*Sakhmovskiy/Rusya* [BD], B. No: 21272/03, 2/10/2010, § 98; *Marcello Viola*, §§ 72-74).

42. Bu ilkelere göre somut olayı değerlendiren AİHM sonuç olarak hukuk mahkemelerinde görülen davaların başvuruçuların doğrudan duruşmada hazır bulunmalarını gerektiren bir nitelik taşıyıp taşımadığı hususunda hukuk mahkemelerince herhangi bir değerlendirme yapılmadan sadece normatif düzenleme bulunmadığı gerekçesiyle başvuruçuların yokluklarında duruşma yapılmasının Sözleşme'nin 6. maddesinin birinci fıkrası kapsamında duruşmada hazır bulunma hakkını ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır (*Yevdokimov ve diğerleri/Rusya*, §§ 48-53).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

43. Mahkemenin 6/2/2020 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

44. Başvurucu, bireysel başvuru harç ve masraflarını karşılayacak geliri olmadığını beyan ederek adli yardım talebinde bulunmuştur.

45. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Şerif Ay* (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Duruşmada Hazır Bulunma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

46. Başvurucu; duruşma salonunda bizzat hazır bulunarak savunma yapmak istediği hâlde SEGBİS ile duruşmaya katılmaya zorlandığını, duruşma salonunda bizzat savunma yapma hakkının kullanılmadığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

47. Bakanlık görüşünde; SEGBİS ile ilgili mevzuat hakkında açıklamalarda bulunularak SEGBİS yönteminin hangi durumlarda uygulanabileceğinin, hangi merciin bu yöntemin kullanılmasına karar verme yetkisine sahip olduğunun ve ses-görüntü bağlantısı için gerekli olan teknik altyapıya ilişkin koşulların ilgili mevzuatta açık bir şekilde düzenlendiği belirtilmiştir. Görüş yazısında; SEGBİS ile ifadesi alınanların duruşma salonundakileri görebilme ve söylenenleri duyabilme imkânı bulunduğu, yargılama makamının ve duruşmada hazır bulunan diğer kişilerin de aynı şekilde ifade alma, beyanda bulunma ve soru yöneltme gibi yargısal işlemleri karşılıklı olarak gerçekleştirebilme imkânına sahip oldukları, başka bir ifadeyle SEGBİS'in içerdiği bu özellikler sayesinde yargılamanın unsurlarından biri olan yüz yüzelik ilkesinin gerçekleştiği belirtilmiştir.

48. Bakanlık görüşünde ayrıca; somut olayın özellikleri, davanın niteliği, dava konusunun karmaşık olup olmadığı, başvurunun içinde bulunduğu durum ve yargılamanın aşaması ile birlikte yargılama faaliyetinin bütünü gözönüne alındığında başvurucuya savunmasını hazırlaması ve itirazlarını mahkeme önünde etkili bir şekilde ileri sürebilmesi için makul bir süre tanındığı, gerekli olan tüm bilgilere ulaşma imkânı verildiği belirtilmiştir. Görüş yazısında; duruşmanın SEGBİS yoluyla yapılmış olmasının başvurunun yargılamanın makul bir süre içerisinde sonuçlandırılması amacına uygun olduğu, bu suretle adil yargılanma hakkının tüm unsurlarının yerine getirildiği ifade edilmiştir.

2. Değerlendirme

49. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

50. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamında duruşmada hazır bulunma hakkı yönünden incelenmiştir.

51. Anayasa Mahkemesi daha önce sesli ve görüntülü bilişim sisteminin kullanılmasını, *Erdal Korkmaz ve diğerleri* başvurusuna ilişkin kararında *kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı* yönünden ele almıştır (*Erdal Korkmaz ve diğerleri*, B. No: 2013/2653, 18/11/2015, §§ 98-105). Karara konu olayda silahlı terör örgütüne üye olma suçuna ilişkin olarak başlatılan soruşturma kapsamında tutuklanan başvuruçular, tutukluluk incelemesini yapan hâkim huzuruna çıkarılmadıklarını ve incelemenin SEGBİS vasıtasıyla yapıldığını belirterek anayasal haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir (*Erdal Korkmaz ve diğerleri*, § 98). Anılan kararda, SEGBİS'in duruşma salonundakileri görebilme ve söylenenleri duyabilme imkânı sağladığı ve bu sistemde yargılamanın taraflarının yargısal işlemleri karşılıklı olarak gerçekleştirilebildikleri vurgulandıktan sonra SEGBİS vasıtasıyla yapılan yargılamada yüz yüzelik ilkesinin sağlandığı ifade edilmiştir (*Erdal Korkmaz ve diğerleri*, § 103).

52. Anayasa Mahkemesi daha önce başvuruçuların ses ve görüntü aktarımı suretiyle duruşmaya katılımlarının sağlanmasını *adil yargılanma hakkı* kapsamındaki *duruşmada hazır bulunma hakkı* yönünden kapsamlı bir şekilde değerlendirmemiştir. Dolayısıyla infaz hâkimlikleri tarafından yürütülen yargılamalarda adil yargılanma hakkı kapsamındaki *duruşmada hazır bulunma hakkına* yönelik müdahalelerle ilgili ilk esaslı değerlendirme bu kararda yapılacaktır.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

53. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre bireysel başvurunun incelenebilmesi için kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Sözleşme'nin ve Sözleşme'ye Türkiye'nin de taraf olduğu ek protokollerin kapsamına girmesi gerekir. Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan hak ihlali iddiasını içeren başvurular bireysel başvurunun kapsamında değildir (*Onurhan Solmaz*, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

54. Sözleşme'nin 6. maddesinde, adil yargılanmaya ilişkin hak ve ilkelerin medeni hak ve yükümlülükler ile ilgili uyumsuzlukların ve bir suç isnadının esasının karara bağlanması esnasında geçerli olduğu belirtilerek hakkın kapsamı bu konularla sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla bahsedilen hâller dışında kalan adil yargılanma hakkının ihlali iddiasına dayanan başvurular, Anayasa ve Sözleşme kapsamı dışında kalacağından bireysel başvuruya konu olamaz (*Onurhan Solmaz*, § 23).

55. Başvuruya benzer olaylarda uygulanacak ilkeler Anayasa Mahkemesinin *Cihan Yeşil* (B. No: 2013/8635, 6/5/2015, § 35) kararında ortaya konmuştur. Adı geçen kararla başvuruçunun yirmi gün süreyle hücreye koyma disiplin cezasının infazıyla haberleşme veya iletişim araçlarından ve ziyaretçi kabulünden yoksun bırakılması sonucu ortaya çıkacağından disiplin cezasının kişisel hak ve bu bağlamda medeni hak niteliğinde olduğu, söz konusu disiplin cezasından dolayı yaptığı şikâyetin İnfaz Hâkimliği tarafından incelenmesinin de medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluk kapsamında kaldığı kabul edilmiştir.

56. Somut olayda da başvuru, hücre cezasının infazından dolayı haberleşme veya iletişim araçlarından ve ziyaretçi kabulünden yoksun bırakılacağından hücreye koyma disiplin cezasının da medeni hak niteliğinde olduğu kabul edilmelidir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Cihan Yeşil*, § 35). Dolayısıyla başvuru hakkında uygulanan disiplin cezaları nedeniyle yaptığı şikâyetin infaz hâkimliği tarafından incelenmesinin *medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluk* kapsamında kaldığının ve dolayısıyla Anayasa'nın 36. maddesinin uygulanmasının mümkün olduğunun kabul edilmesi gerekir.

57. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Hakkın Kapsamı ve Müdahalenin Varlığı

58. Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca herkes iddiada bulunma, savunma ve adil yargılanma hakkına sahiptir. Anayasa'nın anılan maddesinde adil yargılanma hakkından ayrı olarak iddia ve savunma hakkına birlikte yer verilmesi, taraflara iddia ve savunmalarını mahkeme önünde dile getirme fırsatı tanınması gerektiği anlamını da içermektedir (*Mehmet Fidan*, B. No: 2014/14673, 20/9/2017, § 37).

59. Anayasa'nın 36. maddesine "...ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. AIHM Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki hakkaniyete uygun yargılama kavramından hareket ederek adil yargılanma hakkının gereklerini saptamıştır. Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında adil yargılanma hakkının gereklerinden birinin de duruşmada hazır bulunma hakkı olduğunu birçok kararında vurgulamıştır. Dolayısıyla Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının duruşmada hazır bulunma hakkını da kapsadığının kabul edilmesi gerekir.

60. Tarafların duruşmada hazır bulunma hakkı hem savunma hakkının etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamakta hem de silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine işlerlik kazandırmaktadır. Anılan hak, sadece duruşmada hazır bulunmayı değil duruşma sürecini dinlemeyi, takip etmeyi, iddia/savunmaları destekleyecek şeyleri ileri sürmeyi de içerir. Dolayısıyla duruşmada hazır bulunma hakkının tarafların yargılamaya etkili katılmaları ile doğrudan ilişkisi vardır. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluklar da dâhil olmak üzere tarafların duruşmada hazır bulunmasının sağlanması çelişmeyi gerçekleştirmektedir. Böylelikle taraflar gösterdikleri kanıtlardan ve sundukları görüşlerden bilgi sahibi olmakta ve bunlarla ilgili görüşlerini bildirebilme imkânını elde etmektedir.

61. Diğer taraftan medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluklar açısından tarafların duruşmada hazır bulunması, onların iddia ve savunma imkânlarını doğrudan kullanmalarına ve uyumsuzlukla ilgili olan taleplerini huzurda açıklamalarına olanak tanımaktadır. Taraflar duruşmada bizzat hazır bulunmak suretiyle teknik ve fiziksel engeller bulunmaksızın delillerini ileri sürebilmekte ve diğer tarafça gösterilen delillere itiraz etmek ve davasını bizzat savunmak suretiyle kararı etkileme imkânını elde etmektedir.

62. Somut olayda başvurunun duruşma salonunda bizzat hazır bulunma talebinin Hâkimlikçe reddedilmesi ve SEGBİS aracılığı ile katılımının sağlanmaya çalışılması nedeniyle başvurunun duruşmada hazır bulunma hakkına yönelik bir müdahalenin bulunduğu görülmektedir.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

63. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan duruşmada hazır bulunma hakkı mutlak olmayıp sınırlamalara konu olabilir. Ancak yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir.

64. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

65. Bu sebeple müdahalenin somut başvuruya ilişkin olarak Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenmiş olan, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

(1). Kanunilik

66. Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunmakta olan başvurunun İnfaz Hâkimliğince açılan duruşmada bizzat hazır bulunma talebinin reddedilmesi 4675 sayılı Kanun'un 6. maddesinin yollamasıyla 5271 sayılı Kanun'un 196. maddesinin (4) numaralı fıkrasına dayanmaktadır. Dolayısıyla anılan müdahalenin *kanunilik* ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

(2). Meşru Amaç

67. Anayasa'nın 141. maddesinde yargıya davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması görevi de verilmiştir. Bu görevin ağır iş yükü altında yerine getirilmesi zorlaştıkça uyumsuzlukların çözümü için alternatif yöntemlerin yaşama geçirilmesi yargıya ilişkin anayasal kuralların etkililiğinin sağlanması bakımından gerekli görülebilir (AYM, E.2013/85, K.2013/95, 22/9/2010). Dolayısıyla tutuklu veya hükümlülerin ceza infaz kurumundan duruşma salonuna transferleri nedeniyle oluşan gecikmelerin azaltılması ve yargılamaların hızlandırılması sebebiyle duruşmada hazır bulunma hakkına yapılan müdahalenin usul ekonomisinin gerçekleştirilmesine yönelik meşru bir amaca dayandığı sonucuna ulaşılmıştır.

iii. Ölçülülük

(a) Genel İlkeler

68. Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin amacı

gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılacak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

69. Buna göre duruşmada hazır bulunma hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için amacı gerçekleştirmeye *elverişli* olmasının yanında *gerekli* olması da gerekir. *Gereklilik* yukarıda da ifade edildiği üzere hakka müdahale teşkil eden birden fazla araç arasında hakkı en az zedeleyen aracın seçilmesini ifade etmektedir. Buna göre hak ve özgürlüğü sınırlayan tedbirlerden hangisi diğerlerine nazaran hakkın norm alanına daha az müdahale edilmesi sonucunu doğuruyorsa o tedbirin tercih edilmesi gerekir. Bununla birlikte hakka müdahale oluşturacak aracın seçiminde kamu otoritelerinin belli ölçüde takdir payının bulunduğu da kabul edilmelidir. Zira yetkili kamu makamları, öngörülen amaca ulaşılması bakımından hangi aracın etkili ve verimli sonuçlar doğuracağına ilişkin olarak isabetli karar verme noktasında daha iyi bir konumdadır. Özellikle alternatif aracın bulunmadığı veya mevcut alternatiflerin öngörülen meşru amaca ulaşılması bakımından etkili olmadığı ya da daha az etkili olduğu durumlarda kamu makamlarının araç seçimi hususundaki tercih yetkisinin *gereklilik* kriterini sağlamadığının söylenebilmesi için çok güçlü nedenlerin bulunması gerekir.

70. Duruşmada hazır bulunma asıldır ve bu hak istisnai olarak sınırlandırılabilir. Duruşmada hazır bulunma hakkı, ceza hukukunun çekirdeğini oluşturan konularda daha katı bir biçimde uygulanırken anılan kategorilere girmeyen medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyuşmazlıklarda daha esnek şekilde uygulanabilir. Bu durumda bile gerçekleştirilen işlemin niteliği ile davanın özelliklerinden ötürü ilgili tarafın duruşma salonunda fiziksel olarak yer alması gerekebilir. Bazı durumlarda ilgili tarafın ses ve görüntüsünün duruşma salonuna aktarılması, onun duruşmada hazır bulunmasına nazaran daha az menfaat sağlayabilir. Bu bakımdan duruşmada hazır bulunma kural olduğundan istisnai durum olan duruşmada bulunmayı gerekli kılmayan koşulların somut olayda gösterilmesi gerekir. Dolayısıyla *gereklilik ilkesi* yönünden duruşmada hazır bulunma hakkı ancak olayın koşullarının *zorunlu kıldığı* durumlarda sınırlanabilecektir. Bu bakımdan duruşmada hazır bulunma hakkını sınırlayan herhangi bir tedbirin öncelikle *gerekli* olduğunun gösterilmesi gerekir.

71. Dolayısıyla ölçülülük ilkesi açısından -duruşmada hazır bulunma ilgili usul hukuku kurallarına göre zorunlu olsun ya da olmasın- başvuruçuların kişisel özellikleri ve davranışları gibi duruşmada hazır bulunmayı zorunlu kılan olguların bulunup bulunmadığı, yargılamanın niteliği, şekli ve teknik nitelikte bir incelemeden ibaret olup olmadığı hususları da değerlendirilmelidir. Özellikle geleneksel ceza hukuku kategorilerine dâhil olmayan veya medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyuşmazlıklarda delil ve ifadelerin sözlü olarak sunulmasını veya tanıkların sorgulanmasını gerektirecek -inandırıcılıkla ilgili- sorunların ya da kişilerin duruşmada bizzat bulunmasını zorunlu kılacak olayların var olmadığı, taraflara iddialarını yazılı olarak sunma ve aleyhindeki delillere itiraz etme imkânının tanındığı hâllerde kişilerin duruşmada bizzat bulunması gerekli görülmebilir. Bu çerçevede uyuşmazlığın tarafının duruşmada hazır bulunmasını zorunlu kılan bir olgunun yokluğu derece mahkemelerince somut ve olaya uygun bir gerekçeyle ortaya konulmalıdır.

72. Bilindiği üzere SEGBİS, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nde (UYAP) ses ve görüntünün aynı anda elektronik ortamda iletildiği, kaydedildiği ve saklandığı ses ve görüntü bilişim sistemi olarak tanımlanmaktadır (*Erdal Korkmaz ve diğerleri*, § 99). Esasen

SEGBİS'in suç isnadına ilişkin uyumsuzluklar ile medeni hak ve yükümlülüklerle -ve bu bağlamda cezaların infazına- ilişkin uyumsuzluklarda uygulanması kategorik olarak Anayasa'ya aykırı bir durum değildir. Aksine kişilerin duruşmalara sesli ve görüntülü bir iletişim sistemi kullanılarak katılmalarına imkân tanınması veya adli merciler önünde kendilerini sözlü olarak ifade edebilmeleri bizzat bu kişilerin adli süreçlere katılmalarını büyük ölçüde kolaylaştıran bir işleve sahiptir. Bu itibarla Türk hukuk uygulamasında yakın dönemde gerçekleştirilen en önemli projelerden biri olan UYAP'ın ve bunun bir parçası olan SEGBİS'in adil yargılanma hakkı bağlamında sağladığı yararlar ve bu sistemlerin geliştirilerek uygulanmaya devam edilmesinin önemi inkâr edilemez.

73. Bununla birlikte SEGBİS'in kullanılması yoluyla duruşmaya katılmanın duruşmada bizzat hazır bulunmaya göre kişilere kendilerini yargı makamları önünde sözlü olarak ifade etme ve yargılama sürecine aktif olarak katılım sağlama yönünden daha sınırlı bir menfaat sağladığı da gözardı edilmemelidir. Bu durumda kişinin duruşmada bizzat hazır bulunma hakkına belirli ölçüde sınırlama getiren bir uygulama olan SEGBİS vasıtasıyla duruşmaya katılımının neden gerekli olduğu derece mahkemelerince gösterilmelidir. Bu gerekliliğin ortaya konulması bağlamında, kişilerin duruşmada bizzat hazır bulunmayı talep etmelerine rağmen SEGBİS yoluyla katılmalarının neden yeterli görüldüğünün ve duruşmada bizzat hazır bulunmayı imkânsız hâle getiren veya büyük ölçüde zorlaştıran koşulların neler olduğunun ifade edilmesi gerekir. Bu çerçevede talepte bulunan kişilerin duruşmada bizzat hazır bulunmasına imkân sağlayan alternatif tedbirlerin uygulanabilirliğinin hatırdta tutulması önemlidir. Duruşmada bizzat hazır bulunmanın önemine istinaden kanun koyucu da 5271 sayılı Kanun'un uygulandığı durumlarda hâkim veya mahkemenin ancak *zorunlu görüldüğü durumlarda* görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle duruşmalara katılma karar verilebileceğini düzenlemiştir.

74. Müdahalenin *gerekli* olduğunun ortaya konulduğu hâllerde ise başvuruçunun duruşmada hazır bulunmamasının yargılamanın adillğine bir bütün hâlinde zarar verip vermediği ölçülülük ilkesinin diğer bir unsuru olan *orantılılık* açısından gözönüne alınmalıdır. Bu kapsamda duruşmada bizzat hazır bulundurulmayan tarafın diğer tarafça ileri sürülen görüşler ve kanıtlar hakkında bilgi sahibi olup olmadığı veya bunlara yorum yapıp yapmadığı, dezavantajlı duruma düşürülmeksizin davaya etkili katılımının sağlanmasında makul bir fırsata sahip olup olmadığı hususları detaylı bir incelemeye tabi tutulmalıdır. *Orantılılık* açısından yapılacak değerlendirmede, yokluğunda gerçekleştirilen işlemin ilgili tarafın duruşmada fiziken hazır bulunmasını gerektiren (esaslı) nitelikte bir işlem olup olmadığına da bakılmalıdır.

75. Diğer taraftan duruşmada hazır bulunma hakkından açıkça veya örtülü şekilde feragat edilmesi mümkündür. Her iki durumda da feragatin tereddüde yer vermeyecek şekilde açık olması ve aynı zamanda kamu yararına aykırılık taşımaması gerekir. Duruşmada hazır bulunma hakkından feragat, ilgili tarafa bu haktan vazgeçmesiyle orantılı asgari güvenceler sağlanmadıkça kamu yararına uygunluk taşıyabilir. Ayrıca örtülü feragatin geçerli olabilmesi için feragat eden tarafın söz konusu eylemlerinin sonuçlarını makul olarak öngörebileceğinin ortaya konulması gerekmektedir. Dolayısıyla yetkili yargı organlarının bu konuda varsayıma dayalı bir değerlendirme yapmamaları gerekir.

(b). İlkelerin Olaya Uygulanması

76. Başvuru konusu olayda Hâkimlik, ilgili mevzuat hükümlerine göre disiplin cezalarına karşı şikâyet ve itirazların duruşmalı incelenmesi şartı ve zorunluluğu

bulunmadığına da vurgu yaparak başvuru kişinin şikâyetlerinin neden ibaret olduğunun bir kez daha açıklanması için duruşmalı inceleme yapmaya karar vermiştir. Duruşma tarihinde başvuru kişinin İnfaz Kurumunda bulunan SEGBİS odasında hazır edilerek duruşmaya video konferans bağlantısı üzerinden katılması istenmiştir. Başvuru kişinin anılan yöntemle savunma yapmak istemediğini bildirmesi üzerine Hâkimlikçe aşağıdaki şekilde bir ara kararı verilmiştir:

"GD. Segbis'in Anayasa Mahkemesinin 20/01/2017 tarih ve 2016/12905 başvuru numaralı kararında segbis yoluyla alınan beyanların yüz yüzelik ilkesinin sağladığı yönündeki kararı okundu, segbis'in duruşma salonunda gibi olduğu ifade edildiği görülmekle fiilen getirilme talebinin reddine karar veril[di]. [A]çık inceleme devam olundu."

77. Hâkimlikçe daha sonra başka bir işlem yapılmaksızın dosyadaki mevcut yazılı bilgi ve belgeler değerlendirilerek bir sonuca ulaşılmış ve başvuru kişinin disiplin cezalarına karşı itirazı reddedilmiştir.

78. Ölçülülük ilkesi açısından ilk olarak müdahalenin *elverişli* olup olmadığı incelenmelidir. Somut olayda İnfaz Kurumunda hükümlü bulunan başvuru kişinin SEGBİS yoluyla duruşmaya katılımının sağlanmak istenmesinin amacının ceza infaz kurumundan duruşma salonuna transferi nedeniyle oluşabilecek gecikmelerin azaltılması ve yargılamanın hızlandırılmasıdır. Hâkimlik, SEGBİS yönteminin yüz yüzelik ilkesini karşıladığı ve duruşma salonuna transfere ihtiyaç bulunmadığı inancındadır. Buna göre yargılamanın uzun sürmemesi gibi meşru bir amaca ağırlık verilerek duruşmada hazır bulunma hakkına sınırlama getirilmesi anlaşılabilir bir durumdur. Başvuru kişinin duruşmada hazır bulunma hakkına yapılan müdahalenin makul sürede yargılama yapılması amacına ulaşılması bakımından *elverişli* bir araç olduğu söylenebilir.

79. İkinci olarak müdahalenin *gerekli* olup olmadığı incelenmelidir. Somut olayda başvuru kişiye hücre ve ziyaret yasağı cezaları verilmiş olup başvuru kişi, İnfaz Hâkimliği önünde bu cezaları şikâyet etmiştir. Başvuruya konu uyumsuzluğun -klasik idari veya hukuk yargılamalarından farklı olsa bile- medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin olduğu ve bu tür uyumsuzluklarda duruşmada hazır bulunma hakkının daha esnek uygulanabileceği tartışmasıdır. Dolayısıyla infaz hâkimliği tarafından şikâyet incelemelerinde başvuruda bulunanların her durumda duruşmada bizzat hazır bulundurulması gerekemeyebilir. Nitekim 4675 sayılı Kanun'un 6. maddesinde infaz hâkimliği tarafından yapılacak incelemelerin kural olarak dosya üzerinden gerçekleştirileceği ancak disiplin cezasına karşı yapılan şikâyet üzerine infaz hâkiminin hükümlü veya tutuklunun savunmasını aldıktan ve talep edilen diğer delilleri toplayıp değerlendirdikten sonra kararını verebileceği belirtilmiştir.

80. Diğer taraftan somut olaydaki disiplin cezasına ilişkin uyumsuzluk -medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin bir uyumsuzluk olsa bile- niteliği itibarıyla klasik yazılı yargılama usulünün uygulandığı bir yargılama değildir. Nitekim kanun koyucu da infaz hâkiminin ilgili Kanun'da hüküm bulunmayan hâllerde 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre inceleme ve işlemlerini yürütüp karar vereceğini düzenlemiştir (bkz. § 29).

81. Somut olayda başvuru kişinin disiplin cezasına konu eylemleri, temel olarak İnfaz Kurumu idaresinin uygulamalarına karşı gelmesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca başvuru kişi, infaz koruma memurları hakkında kendisine şiddet uyguladıkları iddiasıyla suç duyurusunda bulunmuş olması nedeniyle İnfaz Kurumunda iddia ve savunmalarını etkili bir şekilde ileri

süremeyeceğini belirterek duruşma salonunda hazır bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir. Buna karşılık Hâkimliğin duruşmada bizzat hazır edilmemesini gerekli kılan koşulları belirtmeden başvurunun SEGBİS aracılığıyla dinlenilmesi yoluna gittiği görülmektedir.

82. Bu bağlamda Hâkimlik kararında, başvurunun temel olarak ceza infaz kurumunun uygulamalarına karşı gösterdiği tepkiden dolayı maruz kaldığı disiplin yaptırımının şikâyeteye konu edildiğinin dikkate alındığı yönünde bir açıklama mevcut değildir. Dahası kararda başvurunun ceza infaz koruma görevlilerinin kötü muamelesi nedeniyle bu kişiler hakkında suç duyurusunda bulunması dolayısıyla İnfaz Kurumu koşullarında baskı altında bulunduğunu ifade etmesi değerlendirmeye konu olmamıştır. Hâkimlikçe başvurunun duruşmada bizzat hazır bulunma talebi kabul edilmezken yalnızca "SEGBİS yönteminin yüz yüzelik ilkesini sağladığı" şeklinde kategorik bir gerekçeye dayanılmıştır. SEGBİS'in her türlü uyumsuzluğa ilişkin yapılan tüm duruşmalarda uygulanmasını olaysal bir incelemeye bağlı kılmaksızın mümkün kılan böyle bir değerlendirme Anayasa'da teminat altına alınan adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan duruşmada hazır bulunma hakkını tümüyle etkisizleştirebileceği gibi- 4675 sayılı Kanun'un atıf yaptığı- 5271 sayılı 196. maddesiyle de bağdaşmamaktadır. Zira anılan maddede SEGBİS'in ancak zorunlu görülen durumlarda uygulanması gerektiği ifade edilmiştir (bkz. § 30).

83. Öte yandan başvuru görece büyük sayılmayacak nüfusa ve merkezî yerleşime sahip olan Kırıkkale ilindeki bir ceza infaz kurumunda hükümlü olup başvurunun şikâyeti de aynı ilde bulunan Kırıkkale İnfaz Hâkimliğince incelenmiştir. Buna karşılık Hâkimlik tarafından başvurunun bizzat duruşmada hazır bulunma talebi kabul edilmezken aynı şehir merkezinde bulunan bir ceza infaz kurumundan adliyeye getirilmesinin neden güç olduğu açıklanmamıştır. Başvurunun tutulu olduğu İnfaz Kurumunun F Tipi yüksek güvenlikli kapalı bir ceza infaz kurumu olması dolayısıyla başvurunun adliyeye intikalinde güvenlik sorunu olduğu yönünde bir gerekçe de bulunmamaktadır. Ayrıca 4675 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinde infaz hâkiminin gerekli görmesi durumunda hükümlü veya tutuklunun savunmasını ceza infaz kurumunda da alabileceği bir seçenek olarak düzenlenmiştir. Buna göre adliyeye getirilemiyorsa dahi başvurunun ceza infaz kurumunda da kendisini sözlü olarak ifade etmesine imkân bulunduğu anlaşılmaktadır. Duruşma tarihinde duruşma salonu yerine hükümlünün kendisini ceza infaz kurumunda hâkim huzurunda bizzat sözlü olarak ifade etmesine yönelik makul bir çaba gösterildiğine dair bir veriye de ulaşılamamıştır.

84. Son olarak Hâkimlik önünde şikâyeteye konu disiplin yaptırımının dayanağını oluşturan olayla ilgili olarak İnfaz Kurumu idaresi tarafından soruşturma yürütülürken çeşitli tanıkların ifadelerine başvurulmuş, Hâkimlik de duruşma sırasında tanık ifadesine başvurulacağını bildirmiştir. Bununla birlikte başlangıçta tanık dinlemeyi de içerecek şekilde duruşma yapmayı gerekli gören Hâkimlik başvuruca hazır bulundurmadığı duruşmada tanık dinlemekten vazgeçtiği gibi şikâyeti de esastan reddetmiştir. Dolayısıyla somut olayda Hâkimlik sonuca etkili olabilecek bir karar ile esas hakkındaki kararı başvuruca duruşmaya katılma olanağı vermeden almıştır. Başvuruca duruşmada hazır bulunma hakkından feragat etmemiş aksine SEGBİS ile ifade vermek istemediğini, bizzat duruşmada bulunmayı talep ettiğini dile getirmiştir. Buna karşılık Hâkimliğin başvurunun duruşmaya katılmasını sağlamak için yukarıda değinilen alternatif yöntemleri denediğini veya dikkate aldığını gösteren bir olgu mevcut değildir.

85. Dolayısıyla somut olayda başvuru hukukunun duruşmaya bizzat katılımı yönünde hiçbir çaba içine girilmemiş, aynı şehir merkezinde bulunan bir ceza infaz kurumundan duruşmaya katılmamasının niçin *gerekli* görüldüğü de açıklanamamıştır. Bu çerçevede Hâkimlikçe hiçbir alternatif değerlendirilmeden ve olaya özgü somut gerekçeler de sunulmadan -genel ve kategorik bir yaklaşımla- başvuru hukukunun duruşmada hazır bulunma talebi reddedilmiştir. Uyuşmazlığın bizzat duruşmada bulunmayı gerektiren bir nitelik taşıyıp taşımadığı hususunda Hâkimlikçe herhangi bir değerlendirme yapılmadan genel ve kategorik bir sebeple başvuru hukukunun yokluğunda duruşma yapılması ve duruşmada hazır bulunma hakkına müdahale için en uygun aracın seçilmemesi müdahalenin gerekli olmadığı sonucuna yol açmıştır.

86. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR ve M.Emin KUZ bu sonuca farklı gerekçeyle katılmışlardır.

Burhan ÜSTÜN, Hicabi DURSUN, Muammer TOPAL, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yıldız SEFERİNOĞLU ve Selahaddin MENTEŞ bu görüşe katılmamışlardır.

C. İşkence ve Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuru hukukunun İddiaları

87. Başvuru hukuku; infaz koruma memurlarının saldırısına uğradığını ve işkence gördüğünü, işkence uygulayan koruma memurları hakkında yasal işlem yapılmadığını ve tedavi ettirilmediğini belirterek işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

88. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi şöyledir:

"Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

89. 6216 sayılı Kanun'un *"Bireysel başvuru hakkı"* kenar başlıklı 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"İhlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmuş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir."

90. Yukarıda belirtilen Anayasa ve Kanun hükümleri gereğince Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, iddia edilen hak ihlallerinin derece mahkemelerince düzeltilmemesi hâlinde başvurulabilecek ikincil nitelikte bir kanun yoludur. Bireysel başvuru yolunun ikincillik niteliği gereği Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur (*Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt*, B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 17).

91. Öte yandan 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmiş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması, başka bir deyişle bireysel başvuru yapıldığı tarihte başvuru koşullarının tamamının sağlanmış olması gerekir. Bununla birlikte bir başvuru yolu yoksa ya da olan başvuru yolları etkili değilse Mahkeme somut olayın koşullarını dikkate alarak başvurunun incelenmesine karar verebilir (*Ümit Ata*, B. No: 2012/254, 6/2/2014, § 33).

92. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında tanımlanan kötü muamele yasağına ilişkin olarak devletin pozitif yükümlülüğü kapsamında etkili bir hukuk mekanizmasının olması ve bu mekanizmanın sadece teorik değil pratik olarak da işlemesi gereklidir. Mevcut hukuk sisteminde teorik olarak etkili bir hukuk mekanizması olmadığı söylenemez. Bununla birlikte bu mekanizmanın pratik olarak etkili işlemesi her somut olay açısından ayrı ayrı değerlendirilmelidir (*Onur Cingil*, B. No: 2013/7836, 16/4/2015, § 48).

93. Somut olayda başvurucu ceza infaz kurumunda işkence gördüğü iddiasıyla ilgili olarak sadece Savcılığa suç duyurusunda bulunduğunu soyut olarak ileri sürmüş, suç duyurusuna ilişkin şikâyet dilekçesini başvuru formu ekinde sunmamıştır. Başvurucu, bu suç duyurusuna ilişkin başvurusunun Savcılıkça etkin bir şekilde soruşturulmadığına ya da sonuçsuz kaldığına yönelik bir bilgi veya belge sunmamış, başvuru yollarını usulüne uygun bir şekilde tüketmemiştir. Başvurucunun anılan şikâyetine ilişkin başvuru yollarını tüketmeden doğrudan Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunması, bireysel başvurunun *ikincil niteliği* ile bağdaşmamaktadır. Başvurucunun şikâyetine konu iddialar dikkate alındığında başvuru yollarının tüketilmesi kuralına istisna tanınmasını gerektiren bir durum olmadığı görülmektedir.

94. Açıklanan gerekçelerle işkence ve kötü muamele iddiaları ile ilgili olarak idari ve/veya yargısal başvuru yolları tüketilmeden bireysel başvuru yapıldığı anlaşıldığından başvurunun bu kısmının *başvuru yollarının tüketilmemiş olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

D. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

95. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurusunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

96. Başvurucu, ihlalin tespit edilmesi talebinde bulunmuştur.

97. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel

ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına da işaret etmiştir (*Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

98. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

99. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak, ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülünen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde, usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir karar kendisine ulaşan mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemeksizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir. (*Mehmet Doğan*, §§ 58, 59; *Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, §§ 57-59, 66, 67).

100. İncelenen başvuruda duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

101. Bu durumda duruşmada hazır bulunma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Kırıkkale İnfaz Hâkimliğine gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucunun adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

2. İşkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Burhan ÜSTÜN, Hicabi DURSUN, Muammer TOPAL, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yıldız SEFERİNOĞLU ve Selahaddin MENTEŞ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

D. Kararın bir örneğinin duruşmada hazır bulunma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kırıkkale İnfaz Hâkimliğine (E.2017/931, K.2017/1529) GÖNDERİLMESİNE,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/2/2020 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Başvuru Numarası : 2017/38732

Karar Tarihi : 6/2/2020

DEĞİŞİK GEREKÇE

16.5.2001 tarih ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun “İnfaz hâkimliğince şikâyet üzerine verilen kararlar” başlıklı 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası “...Disiplin cezasına karşı yapılan şikâyet üzerine infaz hâkimi, hükümlü veya tutuklunun savunmasını aldıktan ve talep edilen diğer delilleri toplayıp değerlendirdikten sonra kararını verir. **Hükümlü veya tutuklu, savunmasını, hazır bulunmak ve vekaletnamesini ibraz etmek koşuluyla avukatıyla birlikte veya avukatı aracılığıyla yapabilir...**” hükmünü öngörmektedir. Anılan hükmün gerekçesinde “... Avrupa İnsan hakları Sözleşmesi'nin 6 ncı maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının kapsam ve mahiyeti dikkate alınarak, **hükümlü veya tutuklulara verilen disiplin cezalarına karşı yapılan şikâyet başvurularında infaz hâkiminin, hükümlü veya tutuklunun savunmasını aldıktan sonra karar vermesini sağlamak amacıyla değişiklik yapılması öngörülmektedir...**” denilmektedir.

Anılan yasal düzenlemenin açık hükmü ve gerekçesi karşısında, başvurusunun kendisi hakkında verilen “bir ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma” ve “beş gün hücreye koyma” disiplin cezalarına karşı infaz hâkimliğine yapmış olduğu şikâyet üzerine, anılan hâkimliğin her halükârda başvurusunun savunması şifahi şekilde, ya bizzat duruşmada dinlemek ya da ceza infaz kurumuna giderek dinlemek suretiyle alması zorunlu bulunmaktadır. Oysa derece mahkemesi mecburi olan bu usul yerine başvurusunu SEGBİS sistemiyle dinlemek istemiş, başvurusunun buna muvafakat etmemesi nedeniyle de dosya üzerinden yaptığı inceleme üzerine şikâyet başvurusunu reddetmiştir. Dolayısıyla, derece Mahkemesinin bu kanunilik şartını yerine getirmemesi suretiyle verdiği karar ve bu karara karşı yapılan itirazın reddine dair mahkeme kararı başvurusunun “bizzat dinlenmek; savunmasının huzurda alınması” hakkını açıkça ihlâl etmiştir.

Açıklanan nedenle, başvurusunun adil yargılanma hakkının bu nedenle ihlâl edilmiş olduğuna karar verilmesi gerektiğini değerlendirdiğimden; çoğunluk kararına bu değişik gerekçeyle katılıyorum.

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

KARŞI OY

Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca herkes iddiada bulunma, savunma ve adil yargılanma hakkına sahiptir. Anayasa'nın anılan maddesinde adil yargılanma hakkından ayrı olarak iddia ve savunma hakkına birlikte yer verilmesi, taraflara iddia ve savunmalarını mahkeme önünde dile getirme fırsatı tanınması gerektiği anlamını da içermektedir (Mehmet Fidan, B. No: 2014/14673, 20/9/2017, § 37).

Anayasa'nın 36. maddesine "...ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. AİHM Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki hakkaniyete uygun yargılama kavramından hareket ederek adil yargılanmanın gereklerini saptamıştır. Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında adil yargılanma hakkının gereklerinden birinin de duruşmada hazır bulunma hakkı olduğu, AİHM'in birçok kararında vurgulanmıştır. Dolayısıyla Anayasanın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının duruşmada hazır bulunma hakkını da kapsadığının kabul edilmesi gerekir.

Anayasa'nın 141. maddesinin birinci fıkrasında da "Mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır." Denilerek mahkemelere -istisnalar dışında- duruşmaları açık yapma yükümlülüğü yüklenmiştir. Anayasa'nın bütünlüğü ilkesi gereği anılan Anayasa kuralı da duruşmada hazır bulunma hakkının değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulmalıdır. Anayasa'nın 141. Maddesinde geçen duruşma kavramının doğası, davanın taraflarının o duruşmada hazır bulunmalarını gerektirir. Taraflardan bağımsız bir duruşma düşünülemez. Duruşmanın amacı tüm tarafların delillerle temasını ve bu delillerin taraflarca tartışılmasını sağlamaktır. Dolayısıyla açılan bir duruşmada hazır bulunmak, davanın tarafları yönünden işin doğasından kaynaklanan bir haktır.

Davacının duruşmada hazır bulunma hakkı hem savunma hakkının etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamakta hem de silahların eşitliği ilkesine ve çelişmeli yargılama ilkelerine işlerlik kazandırmaktadır. Anılan hak, sadece duruşmada hazır bulunmayı değil, duruşma sürecini dinlemeyi, takip etmeyi, iddia/savunmaları destekleyecek şeyleri ileri sürmeyi de içerir. Dolayısıyla duruşmada hazır bulunma hakkının tarafların yargılanmaya etkili katılmaları ile doğrudan ilişkisi vardır. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzlıklarda da dahil olmak üzere tarafların duruşmada hazır bulunmasının sağlanması, çelişmeyi gerçekleştirmektedir. Böylelikle taraflar gösterdikleri kanıtlardan ve sundukları görüşlerden bilgi sahibi olmakta ve bunlarla ilgili görüşlerini bildirebilme imkânı elde etmektedir.

Ceza yargılamasında hakkaniyete uygun bir yargılanmanın en önemli unsuru olan savunma hakkının sağlanabilmesi için sanığın duruşmada hazır bulunma olanağına sahip olması gerekir. Duruşmada hazır bulunma hakkı, kişinin kendi davasının duruşmasına bizzat veya bir müdafii ile birlikte katılması anlamına gelmektedir. Böylelikle sanık, huzurunda sunulan delilleri tartışılmasını sağlayarak aleyhinde olanları çürütme ve mahkemenin vereceği kararı etkileme imkânı bulacaktır. Sanık böylelikle savunmasının doğruluğunu ispatlayabilecektir. Mahkeme de anılan hak vesilesiyle sanığın kişisel özellikleri hakkında izlenim elde edebilecektir. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluklar açısından da tarafların duruşmada hazır bulunması, onların iddia ve savunma imkânlarını doğrudan

kullanmalarına ve uyuşmazlıkla ilgili olan taleplerini huzurda açıklamalarına olanak tanımaktadır. Taraflar duruşmada bizzat hazır bulunma suretiyle teknik ve fiziksel engeller bulunmaksızın delillerini ileri sürebilecek diğer tarafça gösterilen delillere itiraz edebilecek ve davasını bizzat savunmak suretiyle kararı etkileme imkânını elde edecektir.

Somut olayda başvuruçunun duruşma salonunda bizzat hazır bulunma talebinin Hâkimlikçe reddedilmesi ve SEGBİS aracılığı ile katılımının sağlanmaya çalışılması nedeniyle başvuruçunun duruşmada hazır bulunma hakkına yönelik bir müdahalenin bulunduğu görülmektedir.

Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan duruşmada hazır bulunma hakkı mutlak olmayıp sınırlamalara konu olabilir. Ancak yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir.

Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

Bu sebeple müdahalenin somut başvuruya ilişkin olarak Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenmiş olan kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunmakta olan başvuruçunun İnfaz Hâkimliğince açılan duruşmada bizzat hazır bulunma talebinin reddedilmesinin 4675 sayılı Kanun'un 6. maddesinin yollamasıyla 5271 sayılı Kanun 196. maddesinin (4) numaralı fıkrasına dayanmaktadır. Dolayısıyla anılan müdahalenin kanunilik ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

Anayasa'nın 141. maddesiyle davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması görevi yargıya verilmiştir. Bu görevin ağır iş yükü altında yerine getirilmesi zorlaştıkça uyuşmazlıkların çözümü için alternatif yöntemlerin yaşama geçirilmesi, yargıya ilişkin anayasal kuralların etkililiğinin sağlanması bakımından gerekli görülebilir (AYM, E.2013/85, K.2013/95, 22/9/2010). Dolayısıyla tutuklu veya hükümlülerin ceza infaz kurumundan duruşma salonuna transferleri nedeniyle oluşan gecikmelerin azaltılması ve yargılamaların hızlandırılması sebebiyle duruşmada hazır bulunma hakkına yapılan müdahalenin usul ekonomisini gerçekleştirilmesine yönelik meşru bir amaca dayandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi, elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengeyi gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; Mehmet Akdoğan ve diğerleri, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

Duruşmada hazır bulunma hakkı -doğası gereği- ceza hukukunun çekirdeğini oluşturan konularda daha katı bir biçimde uygulanması gerekmekte iken bu kategoriye girmeyen uyumsuzluklarda esnek şekilde uygulanabilir. Gerek medeni hak ve yükümlülükler gerekse suç isnadına ilişkin uyumsuzluklarda duruşmada hazır bulunmayı haklı kılabilecek koşullar, uyumsuzluğun niteliği ve esas itibarıyla derece mahkemelerince karara bağlanacak meselenin mahiyetine bağlıdır.

Ölçülülük ilkesi açısından -duruşmada hazır bulunma ilgili usul hukuku kurallarına göre zorunlu olsun ya da olmasın- başvuruçuların kişisel özellikleri, davranışları gibi duruşmada hazır bulunmayı zorunlu kılan olguların bulunup bulunmadığı; yargılamanın niteliği, şekli ve teknik nitelikte bir incelemeden ibaret olup olmadığı hususları da değerlendirilmelidir. Özellikle geleneksel ceza hukuku kategorilerine dâhil olmayan veya medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluklarda delil ve ifadelerin sözlü olarak sunulmasını veya tanıkların sorgulanmasını gerektirecek -inandırıcılıkla ilgili- sorunların ya da kişilerin duruşmada bizzat bulunmasını zorunlu kılacak olayların var olmadığı ve taraflara yazılı olarak sunma ve aleyhindeki delillere itiraz etme imkânının tanındığı hâllerde kişilerin duruşmada bizzat bulunması gerekli görülmebilir.

Ayrıca medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluklarda, ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olup olmadığı (gereklilik ilkesi) değerlendirilirken derece mahkemelerinin tarafların SEGBİS yoluyla duruşmaya katılımlarını sağlamaya çalışıp çalışmadıkları da gözetilmelidir.

Bilindiği üzere SEGBİS, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde ses ve görüntünün aynı anda elektronik ortamda iletildiği, kaydedildiği ve saklandığı ses ve görüntü bilişim sistemi olarak tanımlanmaktadır (Erdal Korkmaz ve Diğerleri, B. No:2013/2563, 18/11/2015, § 99). Nitekim ceza ve hukuk yargılamalarında bu yöntemin uygulanabileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu itibarla tarafların duruşmada hazır bulundurulmamasının yargılamanın bütünü dikkate alındığında adilliğine zarar verip vermediği göz önüne alınmalıdır. Bu kapsamda, duruşmada bizzat hazır bulundurulmayan tarafın diğer tarafça ileri sürülen görüşler ve kanıtlar hakkında bilgi sahibi olup olmadığı veya bunlara yorum yapıp yapamadığı; dezavantajlı duruma düşürülmeksizin davaya etkili katılımının sağlanmasında makul bir fırsata sahip olup olmadığı hususları detaylı incelemeye tabi tutulmalıdır.

Hâkimlik, ilgili mevzuat hükümlerine göre disiplin cezalarına karşı şikâyet ve itirazların duruşmalı incelenmesi şartı ve zorunluluğu bulunmadığına da vurgu yaparak başvuruçunun şikâyetlerinin neden ibaret olduğunun bir kez daha açıklanması için duruşmalı inceleme yapmaya karar vermiştir. Duruşma tarihinde başvuruçucu Ceza İnfaz Kurumunda bulunan SEGBİS odasında hazır edilerek duruşmaya video konferans bağlantısı üzerinden katılmıştır. Başvuruçunun anılan yöntemle açıklamada bulunmak istemediğini bildirmesi üzerine Hâkimlikçe başka bir işlem yapılmaksızın dosyadaki mevcut yazılı bilgi ve belgeler değerlendirilerek bir sonuca ulaşılmış ve başvuruçunun disiplin cezalarına karşı itirazı reddedilmiştir.

Başvuruçunun duruşmada hazır bulunma hakkına yapılan müdahalenin usul ekonomisinin gerçekleştirilmesi amacına ulaşılması bakımından elverişli bir araç olduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

Duruşmada hazır bulunma hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'ya uygun düşebilmesi için aynı zamanda gerekli de olması gerekir. Gereklilik hakka müdahale teşkil eden birden fazla araç arasından hakkı en az zedeleyen aracın seçilmesini ifade etmektedir. Buna göre, hak ve özgürlüğü sınırlayan tedbirlerden hangisi diğerlerine nazaran hakkın norm alanına daha az müdahale edilmesi sonucunu doğruyorsa o tedbirin tercih edilmesi gerekir. Bununla birlikte hakka müdahale oluşturacak aracın seçiminde kamu otoritelerinin belli ölçüde takdir payının bulunduğu kabul edilmelidir. Zira yetkili kamu makamları, öngörülen amacın elde edilmesi bakımından hangi aracın etkili ve verimli sonuçlar doğuracağı hususunda isabetli karar vermek noktasında daha iyi bir konumdadırlar. Özellikle alternatif aracın bulunmadığı veya mevcut alternatiflerin, öngörülen meşru amaca ulaşılması bakımından etkili olmadığı ya da daha az etkili olduğu durumlarda kamu makamlarının araç seçimi hususundaki tercih yetkisinin gereklilik kriterini sağlamadığının söylenebilmesi için çok güçlü nedenlerin bulunması gerekir.

Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyumsuzluklarda ceza infaz kurumunda tutuklu veya hükümlü bulunan tarafların SEGBİS yoluyla dinlenmesinin amacı ceza infaz kurumundan duruşma salonuna transfer nedeniyle oluşan gecikmelerin azaltılması ve yargılamaların hızlandırılmasıdır. Şikâyete konu disiplin işleminin oda ve bahçe kapılarının erken kapatılması uygulamasına karşı odalara girilmeyerek bahçede oturma ve slogan atma eyleminden kaynaklandığı ve teknik veya hukuki bilgi gerektirecek karmaşık olaylar olmadığı görülmektedir. Bu nitelikteki karmaşık olmayan olaylarda tutuklu veya hükümlünün transferi nedeniyle oluşan gecikmelerin azaltılması ve yargılamaların hızlandırılması kaygısına ağırlık verilerek bu kişilerin duruşmada hazır bulunma hakkına sınırlama getirilmesi anlaşılabilir bir durumdur. Anılan hakka daha az müdahale teşkil eden ancak aynı amaca ulaşmaya elverişli olan alternatif bir yöntemin bulunduğu başvuru tarafından iddia edilmediği de gözetildiğinde somut olayda başvuruçunun SEGBİS yoluyla duruşmaya katılımının sağlanması yönünde verilen kararın gerekli olmadığı değerlendirilmemiştir.

Son olarak müdahalenin orantılı olup olmadığı incelenmelidir. Orantılılık denetiminde başvuruçunun duruşmada hazır bulundurulmamasının yargılamanın bütünü dikkate alındığında adilliğine zarar verip vermediği göz önüne alınmalıdır. Başvuruçunu, infaz koruma memurları hakkında şiddet uyguladıkları iddiasıyla suç duyurusunda bulunmuş olması nedeniyle onların denetim ve gözetimi altında iddia ve savunmalarını etkili bir şekilde ileri sürmeyeceğini belirterek duruşma salonunda hazır bulundurulması gerektiğini iddia etmektedir. Ceza hukukunun çekirdek alanıyla ilgili olmayan bu uyumsuzluğa ilişkin yazılı savunma sunulduğu hâlde video konferans yöntemi ile duruşma açılarak başvuruçuya olayların kendi versiyonunu sözlü olarak da anlatma ve itirazlarını ileri sürme olanağı tanınmış; başvuruçunun video bağlantısı üzerinden açıklamada bulunmak istememiştir.

Hakimlikçe başvuruçunun yargılamaya katılımının sağlanması için gerekli önlemlerin alındığı, davanın diğer tarafınca ileri sürülen deliller hakkında bilgi sahibi olma ve yorum yapma ve karşı tarafa nazaran dezavantajlı konuma düşürülmeden iddia ve kanıtlarını ileri sürme hususlarında başvuruçuya makul olanakların sunulduğu anlaşılmaktadır. Yargılamanın konusu da başvuruçunun karakteri ve yaşam şekliyle doğrudan ilgili değildir. Diğer bir ifadeyle başvuruçunun bizzat duruşma salonunda bulunmasını zorunlu kılan bir neden de bulunmamaktadır. Dolayısıyla başvuruçunun duruşmada hazır bulunma hakkına yapılan müdahale orantısız bulunmamıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerektiği görüşüyle çoğunluğun kararına katılmadık.

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Muammer TOPAL

Başvuru Numarası : 2017/38732

Karar Tarihi : 6/2/2020

KARŞIOY GEREKÇESİ

Başvuruya konu olayda, infaz kurumunda hükümlü olarak bulunan başvurusunun beş gün süreyle hücreye koyma ve bir ay süreyle ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezaları ile cezalandırılmasına karar verilmiş, başvuru bu cezalara karşı infaz hâkimliğine şikayette bulunmuştur.

Somut olayın 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'na göre çözülmesi gerektiği, bu Kanunda hükümlü ve tutuklulara uygulanan disiplin cezalarına itirazın inceleme mercii olarak infaz hakimliği olduğu ve infaz hâkimliğinin duruşmalı inceleme şartı ve zorunluluğunun bulunmadığı da belirtilmiştir.

Başvurucunun, hakkında uygulanan disiplin cezaları nedeniyle yaptığı şikayetin infaz hakimliği tarafından incelenmesi medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluklar kapsamındadır. Bu hak kapsamında infaz hâkimliği, şikayet ve itirazların duruşmalı incelenmesi şart ve zorunluluğu olmamasına rağmen, başvurusunun şikayetlerinin nelerden ibaret olduğunu bir kez daha açıklaması için duruşmalı inceleme yapmaya karar vermiştir. Başvurucu, duruşma tarihinde SEGBİS odasında hazır bulundurulmuş, başvuru burada savunma yapamayacağını, mahkeme huzurunda savunma yapmak istediğini belirtmiş, bu talebi infaz hâkimliğine reddedilmiştir.

SEGBİS, ses ve görüntünün aynı anda elektronik ortamda iletildiği, kaydedildiği bir bilişim sistemidir ve bu sistemle ilgili gerekli düzenlemelere mevzuatta yer verilmiş, sistemin nasıl işleyeceği ayrıntılı bir şekilde açıklığa kavuşturulmuştur. SEGBİS sistemi ile Cumhuriyet başsavcılıkları ve mahkemelerin yargı çevresi dışında bulunan veya mahkemede hazır bulunmayan kişilerin video konferans yoluyla dinlenilmesi ve savunmaları ile ifadelerinin alınması imkanı sağlanmıştır.

Davacının duruşmada hazır bulunma hakkı hem savunma hakkının etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamakta hem de silahların eşitliği ilkesine ve çelişmeli yargılama ilkelerine işlerlik kazandırmaktadır. Anılan hak, sadece duruşmada hazır bulunmayı değil, duruşma sürecini dinlemeyi, takip etmeyi, iddialarını ve savunmalarını ileri sürmeyi de içerir. SEGBİS ile ifadesi alınanların duruşma salonundakileri görebilme ve söylenenleri duyabilme imkânı bulunduğu gibi yargılama makamı ve duruşmada hazır bulunan diğer kişilerin de aynı şekilde ifade alma, beyanda bulunma ve soru yönelme gibi yargısal işlemleri karşılıklı olarak gerçekleştirebilme imkânları vardır. Başka bir ifadeyle SEGBİS sisteminin içerdiği bu özellikler sayesinde yargılamanın unsurlarından biri olan yüz yüzelik ilkesinin gerçekleşmesi önemli ölçüde sağlanmaktadır.

Anayasa'nın 141. maddesinde davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması görevi yargıya verilmiştir. SEGBİS sayesinde ceza infaz kurumunda veya yargılama makamının yargı çevresi dışında bulunan kişilerin bir an önce hâkim önüne çıkarılması ve haklarında makul sürede karar verilebilmesi olanağı sağlanmaktadır. Ayrıca SEGBİS sisteminin kullanılması suretiyle, ceza infaz kurumunda bulunan kişilerin araç ile yargılamayı yürüten mahkeme huzuruna getirilmesine gerek kalmamakta, bu suretle nakiller sırasında meydana gelebilecek kaza veya terör saldırısı gibi ihtimaller bertaraf edilecek meydana gelebilecek zararlar önlenmektedir.

Şikayete konu disiplin işleminin; oda ve bahçe kapılarının erken kapatılması uygulamasına karşı odalara girilmeyerek, bahçede oturma ve slogan atma eyleminden kaynaklandığı, olayın niteliği itibariyle karmaşık olmadığı, başvurunun zaten yazılı olarak savunma sunduğu ve infaz hâkimliğinin de dosya üzerinden inceleme yapma hakkı olduğu, bu durumda bir kez de SEGBİS yoluyla başvurunun itirazlarını açıklama hakkı verilmesinin bir hak ihlaline yol açmayacağı çok açıktır. Zira infaz hâkimliği duruşma sırasında yalnızca başvurunun ve tanığın dinlenilmesine karar vermiş, başvurunun SEGBİS yolu ile beyanda bulunmayacağını belirtmesi üzerine, tanık dinlenilmesinden de vazgeçerek dosyadaki bilgi ve belgelere göre karar vermiştir. Öte yandan başvuru tüm iddialarını ve itirazlarını, itiraz dilekçesinde öne sürdüğü gibi bu dilekçesindeki itirazlar dışında hangi itiraz ve delilleri ileri süreceğine dair hiçbir bilgi de sunmamıştır.

İnfaz hâkimliği en baştan itibaren zaten 4675 sayılı Kanun hükümlerine göre dosya üzerinden karar verme hakkına sahiptir. Bu sebeple başvurunun bir hak kaybına uğramadığı çok açık ortadadır.

Sonuç olarak, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'na göre çözülmesi gereken somut olayda infaz hâkimliğinin duruşmalı inceleme yapma şartı ve zorunluluğunun olmamasına rağmen duruşma açtığı, Anayasa'nın 141. maddesi uyarınca da davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması ilkesine de hizmet eden SEGBİS sistemiyle başvuru beyanlarının alınmasına karar verdiği, bu sistemde dezavantajlı konumda olmayacak şekilde kendisini savunma, duruşma sürecine etkin bir şekilde dahil olma, duruşma salonundakileri net bir biçimde görebilme, söylenenleri duyabilme, herhangi bir sınırlamaya maruz kalmadan savunmasını yapma ve karşı tarafa soru yöneltebilme ve varsa müdafî yardımından da yararlanma imkanı sağlandığı, başvurunun bizzat duruşma salonunda bulunmasını zorunlu kılan bir neden de bulunmadığı, bu gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edilmediği kanaatiyle çoğunluk görüşüne katılmadım.

Üye
Hicabi DURSUN

FARKLI GEREKÇE

İnfaz hâkimliğince yapılan incelemede başvuruçunun duruşmada hazır bulunarak savunma yapmak istemesine rağmen bunun kabul edilmemesinden dolayı savunması alınmadan karar verilmesi sebebiyle adil yargılanma hakkı kapsamında duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Kararın gerekçesinde; infaz hâkimliğinin duruşmalı inceleme yapmaya ve başvuruçunun duruşmaya video konferans yoluyla katılmasına karar verdiği, başvuruçunun bu usulle savunma yapmak istemediğini belirtmesi üzerine dosyadaki bilgi ve belgelerin değerlendirilmesi suretiyle disiplin cezalarına yönelik şikâyetin reddedildiği, medenî hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluklarda duruşmada hazır bulunma hakkının daha esnek uygulanabileceği ve bu çerçevede infaz hâkimliği tarafından yapılan incelemelerde şikâyetçilerin her durumda duruşmada bizzat hazır bulundurulmasının gerekemeyebileceği, ancak somut olayda infaz hâkimliğinin tanık dinlemeyi de içerecek şekilde duruşma yapmayı gerekli görmesine rağmen başvuruçunun duruşmaya katılması için hiçbir çabaya girmeden, duruşmaya getirilememesinin nedenlerini açıklamadan, savunmasının alınması için Kanunda öngörülen alternatifleri denemeden ve gerekçelerini de belirtmeden duruşmada hazır bulunma talebini reddetmesi sebebiyle anılan hakka yapılan müdahalenin gerekli olmadığı, bu nedenle ölçülü bulunmadığı belirtilerek Anayasanın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Bilindiği gibi, 4675 sayılı Kanunun 3. maddesine göre hükümlü ve tutuklular hakkındaki disiplin tedbirleri ile cezalarına ilişkin şikâyetleri inceleyerek karara bağlamakla görevli olan infaz hâkimlerinin, aynı Kanunun 6. maddesine göre bu şikâyetleri “duruşma yapmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde” karara bağlayacakları; disiplin cezalarına karşı yapılan şikâyetlerde hükümlü veya tutukluların savunmalarını aldıktan ve talep edilen diğer delilleri toplayıp değerlendirdikten sonra karar verecekleri hükme bağlanmıştır.

Bu hükümden de anlaşılacağı üzere, söz konusu şikâyetlerin incelenmesinde öngörülen usul Kanunda açık olarak düzenlenmiş ve infaz hâkimlerine duruşma yapma hususunda bir takdir yetkisi tanımamıştır. Kanunun 6. maddesinin ikinci fıkrasında, disiplin cezalarına karşı yapılan şikâyet üzerine infaz hâkiminin hükümlü veya tutuklunun savunmasını alması ve hükümlü veya tutuklu savunmasını hazır bulunmak ve avukatıyla birlikte yapma istiyorsa bu şekilde; gerekli görülmesi hâlinde de ceza infaz kurumunda alabilmesi öngörülmüştür. Buna göre infaz hâkiminin söz konusu savunmayı odasında veya duruşma salonunda yahut ceza infaz kurumunda alması mümkündür.

Ancak infaz hâkiminin, disiplin cezasına karşı şikâyet üzerine hükümlü veya tutuklunun savunmasını alma zorunluluğu duruşma yapmasını gerektirmediği gibi buna imkân da vermemekte; bu düzenleme, duruşma yapılmadan dosya üzerinden bir hafta içinde karar verilmesini öngören hükmün istisnasını oluşturmamakta ve şikâyetçi duruşma salonunda dinlenildiyse bu da duruşma yapıldığı anlamına gelmektedir. Anılan hüküm, esas olarak, disiplin cezalarına yönelik şikâyetlerin karara bağlanmasından önce ilgilinin savunmasının infaz hâkimi tarafından dinlenilmesini ve talep edilen diğer delillerin toplanıp değerlendirilmesini gerektirmektedir.

5271 sayılı Kanunun “Kovuşturma Evresi” başlıklı Üçüncü Kitabının “Kamu Davasının Yürütülmesi” başlıklı Birinci Kısımının “Duruşma” başlıklı İkinci Bölümünde düzenlenen ve ceza muhakemesinde kendisinden sonra gelen sonuç çıkarma devresine geçmeyi mümkün kılan duruşma, Kanunda öngörülen belirli şartların yerine getirilmesini gerektiren ve aleniyet, sözlülük, yüze karşılık ve vasıtasızlık gibi özellikleri bulunan bir yargılama evresidir. Bu itibarla, söz konusu şikâyetler bakımından bir suç isnadı altında olmayan ve hakkında bir kamu davası da yürütülmeyen hükümlü ve tutuklunun 4675 sayılı Kanunun 6. maddesinin ikinci fıkrasına göre savunmasının alınmasının zorunlu olmasından ve bunu hazır bulunmak suretiyle yapmak isteyen hükümlü veya tutuklunun varsa avukatıyla birlikte hazır bulunarak yapabileceği imkânından hareketle, savunmanın infaz hâkimi tarafından sözlü olarak alındığı safha duruşma olarak değerlendirilemez.

Bu nedenle, 4675 sayılı Kanunun 6. maddesinin ikinci fıkrasında yer verilen “infaz hâkimi, duruşma yapmaksızın dosya üzerinden... karar verir” şeklindeki emredici hükme rağmen, düzenlemenin hâkime duruşma yapıp yapmama konusunda bir takdir yetkisi tanıdığı ve hâkim duruşma yapmaya gerek gördüğü takdirde başvurusunun duruşmaya bizzat katılması için çaba göstermesi yahut duruşmaya katılmamasının niçin gerekli görüldüğünün açıklanmasının zorunlu olduğu yönündeki değerlendirmelere katılmak da mümkün değildir.

Yukarıda açıklandığı üzere Kanunun 6. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesindeki emredici hüküm infaz hâkiminin duruşma açmasına imkân vermediği gibi, aynı maddenin dördüncü fıkrasındaki “Infaz hâkimi, Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4/4/1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre inceleme ve işlemlerini yürütür ve kararını verir” hükmü de ancak 4675 sayılı Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde uygulama alanı bulacağından, ikinci fıkradaki açık hüküm sebebiyle duruşma ile ilgili hükümler uygulanamaz ve söz konusu şikâyetlerin incelenmesinde duruşma yapılamaz.

Kararın gerekçesinde, infaz hâkimliğine yapılan şikâyetlerde başvuru suç isnadı altında olmadığından başvuruya konu uyuşmazlığın medenî hak ve yükümlülüklerle ilişkin olduğu ve bu tür uyuşmazlıklarda duruşmada hazır bulunma hakkının daha esnek uygulanabileceği belirtilmektedir. Oysa yukarıda da açıklandığı üzere, 4675 sayılı Kanunda, hükümlü ve tutukluların disiplin cezalarına karşı yaptıkları şikâyetlerin duruşmalı olarak incelenmesini değil, infaz hâkimi tarafından dinlenilmelerini güvence altına alan bir düzenleme tercih edildiğinden, kanunla duruşmada bulunma hakkı tanındığından söz edilemez. Kanunun 6. maddesinin ikinci fıkrasında, duruşma yapılmadan dosya üzerinden inceleme yapılarak bir hafta içinde karar verilmesini öngören hüküm -devamındaki savunma alınması zorunluluğu gibi- esasen söz konusu şikâyetlerin anlamsız hâle gelmeden ivedilikle karara bağlanmasını sağlayacak bir adil yargılanma güvencesi olarak öngörülmüştür. İnfaz hâkimi tarafından hükümlü ve tutuklunun savunmasının alınmasını zorunlu kılan hükümden duruşma yapılması imkânı veya zorunluluğunun çıkarılması ise, disiplin cezalarına karşı yapılan itirazların -kabul edilmeleri hâlinde bile- somut olayda olduğu gibi çoğu zaman anlamsız hâle gelmesine ve söz konusu güvencenin etkisiz kalmasına yol açabilecek niteliktedir.

Nitekim başvuru konusu olayda infaz hâkimi, mezkûr Kanunun açık hükmüne rağmen duruşma yapmaya karar vererek, başvurucuya bir ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma ile beş gün hücreye koyma cezası verilmesine ilişkin 11/5/2017 tarihli Disiplin Kurulu kararına karşı yapılan şikâyetin 10/10/2017 tarihinde yapılacak duruşmada inceleneceğini bildirmiş; böylece -anılan disiplin cezalarının süreleri de dikkate alındığında-

başvurucunun şikâyetinin duruşma yapılmadan dosya üzerinden bir hafta içinde karara bağlanacağına ve savunması alındıktan ve talep edilen deliller toplanarak değerlendirildikten sonra karar verileceğine ilişkin kanun hükmü etkisiz kılınmıştır.

Başka bir anlatımla, adil yargılanma hakkının kapsamında bulunan hakkaniyete uygun yargılanma hakkının özel bir görünümü olan duruşma(da hazır bulunma) hakkının kabulü, somut olayda verilen duruşmalı inceleme kararı sebebiyle şikâyetin etkili bir şekilde incelenmesini engellemiş ve başvurucunun duruşma yapılmadan herhangi bir şekilde dinlenilmesini gerektiren mezkûr hükmü etkisiz hâle getirmiştir. Bu nedenle öncelikle incelenmesi gereken husus adil yargılanma hakkının kapsamında olan ve mahkeme önündeki bir uyuşmazlığın makul bir sürede karara bağlanmasını güvence altına alan mahkeme hakkının ihlal edilip edilmediği olmalıdır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, somut olayda, başvurucuya verilen disiplin cezalarına ilişkin şikâyetin -verilen cezaların süreleri de dikkate alınarak- Kanunun 6. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen usûle uygun şekilde başvurucunun savunması alındıktan, talep ettiği deliller de toplanıp değerlendirildikten sonra ve beş günlük hücreye koyma cezası ile bir ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezasının infaz edilmesinden ve şikâyeti kabul edilecekse de bu kararın anlamsız hâle gelmesinden önce karara bağlanması gerekirken, şikâyetin duruşmalı olarak incelenmesine ve duruşmanın şikâyet başvurusundan yaklaşık beş ay sonra yapılmasına karar verilmiştir.

Bu itibarla, başvurucunun, mahkeme önündeki uyuşmazlığın makul bir sürede karara bağlanmasını güvence altına alan mahkeme hakkı ihlal edilmiştir.

Yukarıda açıklanan sebeplerle, başvurucunun adil yargılanma hakkının, duruşmada hazır bulunma hakkı yönünden değil mahkeme hakkı yönünden ihlal edildiği düşüncesiyle ihlal kararına farklı gerekçeyle katılıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

Başvuru Numarası : 2017/38732
Karar Tarihi : 6/2/2020

KARŞIOY

Mahkememiz çoğunluğunca, infaz kurumunda hükümlü olarak bulunan başvuru hakkındaki tesis edilen beş gün süreyle hücreye konulma ve bir ay süreyle ziyaretçi kabulünden yoksun bırakılma disiplin cezalarına karşı infaz hâkimliğine yaptığı, infaz hakimliğinin de SEGBİS yöntemiyle duruşmalı olarak incelenmesini kararlaştırdığı itirazının incelenip karara bağlanması sürecinde Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Aşağıda açıklanan nedenlerle çoğunluk görüşüne dayalı karara katılmadık.

Doya kapsamındaki verilere göre, çeşitli suçlardan aldığı cezaların infazı kapsamında hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunan başvuru başka hükümlülerle birlikte, 07.05.2017 tarihinde gerçekleştirilen sayımın ardından, oda ve bahçe kapılarının erken kapatılmasını protesto etmek amacıyla, oturma ve akabinde koruma memurlarına direnerek slogan atıp odalara girmeme şeklinde bir eylem gerçekleştirmiştir. DHKP-C terör örgütüyle bağlantılı suçlardan mahkûm oldukları ifade edilen ve olay esnasında vardiya görevlisi infaz koruma memurlarına direndikleri belirtilen hükümlülerin odalarına zor kullanılarak girmelerinin sağlandığı anlaşılmaktadır.

Olayın hemen ardından disiplin soruşturması başlatılmıştır.

Başvuru, oturma eylemine katılan ve haklarında disiplin soruşturması başlatılan diğer hükümlülerle birlikte 10.05.2017 tarihinde ortak yazılı bir savunma hazırlayarak İnfaz Kurumu Müdürlüğü Disiplin Kurulu Başkanlığına (Disiplin Kurulu) sunmuştur.

Yazılı savunmada özetle havalandırma hakkına ilişkin mevzuatın infaz koruma memurlarınca hatalı uygulandığı, bahçe kapılarının saat 08.00'de açılıp hava karardığında kapatılması gerekirken, geç açılıp erken kapatıldığı, bu hususla ilgili olarak defalarca şikâyetle bulunulmasına rağmen durumun değişmediği, oturma eyleminin bu nedenle yapıldığı, eylemi sonlandırmak isteyen infaz koruma memurlarının kendilerine işkence yaptıkları ileri sürülmüştür. Ayrıca havalandırma mevzuatının hatalı uygulandığı iddiasını kanıtlamak üzere son bir aya ilişkin kamera görüntülerinin izlenmesi talebinde bulunulmuştur.

Olayla ilgili ifadesine başvuru infaz koruma memurları da, bahçe kapılarının erken kapatıldığını iddia ederek bu durumu protesto etmek amacıyla oturma eylemi başlatan hükümlüleri eyleme son vermeleri hususunda birkaç kez uyardıklarını, uyarılara rağmen eylemin sonlandırılmaması hâlinde yasal sınırlar çerçevesinde zor kullanılacağını bildirildiklerini, eylemin devam etmesi ve slogan atılması üzerine başvuru da aralarında bulunduğu hükümlülerin zorla odalarına alındıklarını ifade etmişlerdir.

Soruşturma sonucunda Disiplin Kurulu'nca, başvuru oturma eylemi yaparak direnişte bulunduğu, sayıma engel olduğu ve slogan attığı gerekçesiyle "gereksiz yere marş söyleme veya slogan atma" disiplin suçundan 1 ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası; "sayım yapılmasına karşı çıkma" disiplin suçundan ise 5 gün süreyle hücreye koyma cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

Başvuru cu cezalara karşı infaz hâkimliğine şikâyetle bulunmuştur.

İnfaz hakimliği şikâyetin duruşmalı olarak inceleneceğini, bu itibarla başvurunun duruşma tarihi olan 10.10.2017 tarihinde saat 14.00'te Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) odasında hazır bulundurulmasını, Disiplin Kurulu kararı ile ilgili savunmasını vekâletnamesini ibraz etmek koşuluyla avukatı ile birlikte veya avukatı aracılığıyla yapabileceğini hem başvurucuya hem de idareye bildirmiştir.

Başvurucu 10.10.2017 tarihli duruşmada SEGBİS odasında hazır bulundurulmuştur. Kendisine söz verilmesi üzerine, İnfaz kurumunda işkence gördüğünü, işkence ile ilgili olarak suç duyurusunda bulunduğunu, baskı altında tutulduğu bir ortamda savunma yapamayacağını belirterek mahkeme huzurunda avukatı eşliğinde savunma yapmak istediğini beyan etmiştir.

Hâkimlik, duruşmanın SEGBİS aracılığı ile yapılmasının ceza muhakemesi ilkelerinden yüz yüzelik ilkesine uygun olduğunu, bu yönde Anayasa Mahkemesi'nin de kararlarının bulunduğunu ve SEGBİS ile yapılan duruşmanın duruşma salonundakinden farklı olmadığını belirterek, başvurunun duruşma salonunda bulunma talebini reddetmiş ve duruşmaya SEGBİS ile devam etmiştir.

Başvurucu ise bunu kabul etmediğini, savunma hakkının engellendiğini ifade etmiştir. Duruşma tutanağına göre başvurunun "Savunma hakkımız engellenemez" şeklinde slogan atması üzerine Hakimlikçe incelemenin sonlandırılacağı açıklanmış ve başvurunun son sözü sorulmuştur. Başvurunun "Protesto ediyorum" şeklinde cevap vermesi üzerine de başka bir işlem yapılmaksızın inceleme bitirilmiş ve başvurunun Disiplin Kurulu kararına yaptığı itiraz reddedilmiştir.

Kararın gerekçesinde; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun uyarınca hükümlü ve tutuklulara uygulanan disiplin cezalarına karşı yapılan şikâyet ve itirazların incelenmesinde duruşma açılması zorunluluğu bulunmadığı halde salt başvurunun meramının tam olarak anlaşılabilmesi için duruşma açılmasına karar verildiği, buna rağmen başvurunun açıklama yapmaktan kaçındığı ifade edilmiş; İnfaz Kurumu görevlilerince düzenlenen tutanağa, tanık beyanına ve dosya kapsamında bulunan diğer bilgi ve belgelere atıfta bulunularak başvurunun uygulanan disiplin cezalarının hukuka uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Başvurucu duruşma salonunda bizzat hazır bulunarak ifade vermek istediği hâlde SEGBİS ile duruşmaya katılmaya zorlandığını, duruşma salonunda savunma yapma hakkının kullandırılmadığını, tanıklara soru sormadığını belirterek karara itiraz etmiştir.

İtiraz, ceza infaz kurumunda uyulması gereken düzene ve kurallara aykırı davranışın yaptırımının olması gerektiği, olayda uygulanan cezanın niteliğinin ve süresinin makul ve orantılı olduğu vicdani kanaatine varıldığı belirtilerek reddedilmiştir.

4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'na göre hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri inceleme ve karara bağlama görevi infaz hakimliklerine aittir. Şikâyet başvurusu üzerine infaz hâkimi, duruşma yapmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde karar verir. Ancak, gerek gördüğünde karar vermeden önce şikâyet konusu işlem veya faaliyet hakkında resen araştırma yapabilir ve ilgililerden bilgi ve belge isteyebilir. Ayrıca ceza infaz kurumu ve tutukevi ile ilgili Cumhuriyet savcısının da yazılı

görüşünü alır. Disiplin cezasına karşı yapılan şikâyet üzerine infaz hâkimi, hükümlü veya tutuklunun savunmasını aldıktan ve talep edilen diğer delilleri toplayıp değerlendirdikten sonra kararını verir. Hükümlü veya tutuklu, savunmasını, hazır bulunmak ve vekâletnamesini ibraz etmek koşuluyla avukatıyla birlikte veya avukatı aracılığıyla yapabilir. İnfaz hâkimi gerekli görmesi durumunda hükümlü veya tutuklunun savunmasını ceza infaz kurumunda da alabilir. İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre de, Hâkim veya mahkeme zorunlu gördüğü durumlarda, aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle yurt içinde bulunan sanığın sorgusunu yapabilir veya duruşmalara katılmasına karar verebilir.

Başvuruya konu disiplin işlemi, oda ve bahçe kapılarının erken kapatılması uygulamasının sonlandırılmasını temin amacıyla, başvuruçunun da aralarında bulunduğu hükümlülerce sayım işlemi sırasında görevlilere direnerek odalara girmeme, bahçede oturma ve slogan atma şeklinde gerçekleşen eylemler nedeniyle tesis edilmiştir. Esas itibarıyla görevlilerin hükümlülere kötü davranıp davranmadıkları konusu dışında, olayın bu şekilde cereyan ettiği taraflar arasında bir ihtilaf bulunmamaktadır. Dolayısıyla olayın, niteliği itibarıyla karmaşık bir olay olduğu söylenemeyecektir. Ayrıca başvuruçuya olaya ilişkin talep, tespit, iddia, düşünce ve değerlendirmelerini hem disiplin soruşturması aşamasında ilgili idari birime, hem de itiraz aşamasında infaz hakimliğine yazılı olarak sunmuş bulunmaktadır. Dolayısıyla bu bilgi ve belgeler itiraz dosyasında infaz hakiminin bilgisinde yer almaktadır.

Öte yandan, olayda İnfaz Hakimliğince, 4675 sayılı Kanunu'na göre yasal zorunluluk bulunmadığı halde başvuruçuya yararı takdir kullanılarak duruşma açılmasına karar verildiği ve niteliği itibarıyla karmaşık olarak görülmeyen olayın, mutlaka mahkemenin duruşma salonlarında yapılması gereken bir duruşmayı gerektirmediği gözetilerek duruşmanın SEGBİS yöntemiyle yapılmasına karar verilmiş ve bu durum başvuruçuya da bildirilmiştir. Başvuruçuya, 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'na göre itirazının duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden bir hafta içinde karara bağlanacağını, olayda hakim kendi lehine değerlendirmede bulunarak duruşma açmaya, duruşmayı da SEGBİS yöntemiyle yürütmeye karar verdiğini bildiği halde, duruşma tarihinden önce hakimliğe dilekçe vererek duruşma salonunda bizzat hazır bulunarak ifade vermek istediğini belirtmiş, SEGBİS yöntemi ile açılan duruşmada da aynı tutum ve anlayışını devam ettirmiştir.

İlgili mevzuatta SEGBİS yönteminin ne olduğu, alt yapısının nasıl oluşturulduğu, hangi durumlarda uygulanabileceği, bu yöntemin kullanılmasına hangi merciin karar vereceği açık bir şekilde düzenlenmiştir. Buna göre, SEGBİS ile ifadesi alınanlar, duruşma salonundakileri görebilme ve söylenenleri duyabilme; yargılama makamı ve duruşmada hazır bulunan diğer kişiler de aynı şekilde ifade alma, beyanda bulunma ve soru yöneltme gibi yargısal işlemleri karşılıklı olarak gerçekleştirebilme imkânına sahip bulunmaktadır.

Hal böyle olunca, İnfaz Hakimliğince, 4675 sayılı Kanunu'na göre yasal zorunluluk bulunmadığı halde başvuruçuya yararı takdir kullanılarak duruşma açılmasına karar verildiği ve niteliği itibarıyla karmaşık olarak görülmeyen olayın, mutlaka mahkemenin duruşma salonlarında yapılması gereken bir duruşmayı gerektirmediği gözetilerek duruşmanın SEGBİS yöntemiyle yapılmasına karar verildiği; SEGBİS yöntemiyle açılan duruşmada başvuruçuya, dezavantajlı konumda olmayacak şekilde kendisini savunma, duruşma sürecine etkin bir şekilde dahil olma, duruşma salonundakileri net bir biçimde görebilme, söylenenleri duyabilme, herhangi bir sınırlamaya maruz kalmadan savunmasını yapabilme ve varsa

müdafî yardımından da yararlanma imkanının sağlandığı, olayda başvurunun bizzat duruşma salonunda bulunmasını zorunlu kılan bir nedenin de bulunmadığı, dolayısıyla 4675 sayılı Kanun hükümlerine göre olayın başından itibaren duruşma açmaksızın dosya üzerinden karar verme hakkına sahip olan İnfaz hakimliğince başvurunun herhangi bir hak kaybına uğratılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, başvurunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edilmediği kanaatiyle, kararın çoğunluk görüşüne dayalı bu kısmına katılmadık.

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ